

Reeds in Handelingen 5 ziet ge de sombere gestalten van Ananias en Saffira voor u opkomen en onder het schriklijk oordeel Gods voorbijgaan.

De nachtuur heeft reeds gehuld in het gebouwe.

De wateren der ongerechtigheid zijn reeds weer losgelaten. Wat geweld der bloedschending reeds in Corinthes gemeente! Wat verdeeldheid aan allen kant! Wat klagtonen uit alle hoeken der wereld!

Pas was de vriendelijke morgenster begonnen te fonkelen, of haar glans was reeds uitgebluscht.

En wat schier nog erger dan die bloedschande in Corinthes benaauwt, het is, wat Paulus uit zijn gevangenschap aan de kerk te Filippi van de voorgangers klaagt.

Die voorgangers, in zijn omgeving, och, ze zochten op één na allen het hunne!

Denk u die tegenstelling, zoo hard en zoo schreiend!

Te Jeruzalem nog pas „alle dingen gemeen“ en de glans eener hemelsche liefde over de zelfzucht van het Jodenhart triomfeerend.

En nu in die kerk van Jezus zelve de baatzucht en zelfzucht reeds weer ingeslopen, ja voortgevoerd tot bij de voorgangers der kerk!

Zij zoeken allen het hunne!
Kerk van Christus! bedekt ge niet met weemoed en met zelfaanklacht het straks nog zoo argeloos van vreugde blinkend gelaat?

Denk u eens in, wat dit voor Paulus moet geweest zijn!

Zij zoeken allen het hunne!
En dat niettegenstaande Paulus naar Corinthes zijn zegel der Liefde had gezonden! Ja meer nog, niettegenstaande hijzelf alles ontbeerde en zich alle genies en berooving getroostte, opdat maar de zaak van Jezus' kerk triomfeeren mocht.

Hij, de man, die zich speende aan het huwelijk; die geen geld aannam, maar met zijn hand het zeildoek knipte en saamsnoerde, om een stuk brood te verdienen; die desniettemin honger en dorst had geleden; die op straat bloot had gestaan aan geweldenaar; en die nu om de zaak des Heeren gevangen zat.

En die zoo bijna ganschelijk verloochenende Paulus, hij moest in zijn gevangenschap aan Filippi's kerk klagen: *„Zij zoeken allen het hunne!“* Op Timotheüs nu!

De zaak van Paulus was nu in discredit. Hij zat gevangen. Hij scheen een verwonning. Er was niet bij Paulus te komen geen eer of invloed meer te winnen.

En nu droop de één voor, de ander na af. Er was wel plichtvervulling, maar er glinsterde geen geestdrift.

Er was meegaan, maar geen stille, gebinddoekte toewijding. Er was wel geen tegenstand, maar er was ook niet die gulde, die naar niets vragende, zich gaarne gevende dienstvaardigheid van hart.

En dat zegt Paulus natuurlijk van hen, die voor moesten gaan; want hij spreekt van die personen, die hij in plaats van Timotheüs had kunnen zenden. En van die mannen nu deed hij, als gevangene, de droeve ervaring op, dat ze altoos een verontschuldiging hadden; altoos met bezwaren kwamen aandragen; altoos een reden van uitsstel hadden.

Och, Paulus las het in dat oog en hoorde het aan die stem wel.

Er was berekening, er was het gulde hart niet. Er was een bezigheid met allerlei bedenkselen van eigen eer en eigen positie en eigen voornaamheid en eigen toekunst. En de moed van den held, die naar geen kansen vraagt, maar zich niet geestdrift op den vijand werpt, die was er niet.

En waar ligt dat nu aan?

Was het alleen ten zoo droef met ons menschelek hart gesteld en was het bijv. in de dagen der Hervorming beter?

Lieve broeders, maakt u van die Hervormingsdagen toch geen te schoone en daardoor onwaarschijnlijke voorstelling. Och, ook de enkele heiden van toen hebben zoo bitter geklaagd en zijn zoo bitter teleurgesteld. *„Zij zochten allen het hunne!“* Het is de grondtoon van wat ook Calvin en Zwilling, van wat Willem de Zwijger en Marxus ons toeroepen!

De warme, innige, van geestdrift blakende zielen die zich gaven, ze waren ook toen zoo weinig in getal!

Ja, met wat tijd van Christelijke opwekking, uit wat bloeitijd van Christelijk leven gij de intieme klacht der enkele doortastenden ook opvangt, het is altoos weer wat Paulus uit zijn cel en banden naar Filippi riep: *„Helaas, zij zoeken allen het hunne!“*

Niet, versta dit wel, alsof er toen en in Calvin's dagen, en later, al die personen doortrapte, zelfzuchtige huichelaars waren.

O, Paulus denkt er van verre niet aan, om zoo voorbarig oordeel te vellen.

Neen, maar over de zwakheid der zonde klaagt hij, die als een worm bij den beste aan de vrucht des geloofs knaagt!

Er is wel genade.

Soms komt die genade zelfs zeer lieflijk en vriendelijk uit en ook Paulus heeft van dien zoeten teg der liefde genoten.

Maar — en dit is het bittere — als het op kloede daden aankomt, och, dan strengt zich de woekerplant der zonde nog weer zoo gedurig om de genade heen, dat ze bijna geheel schuilt, en ge niets dan zelfzucht en berekening ziet.

Bedenk wel, Paulus had niet alleen den jubelzang der liefde in 1 Cor. 13, maar ook den klagzang over het eigen hart in Rom. 7 gezongen.

„Het gorden dat ik doen wil, doe ik niet, en het kwade dat ik niet wil, doe ik!“

Van twee dingen laat dit u een diepen indruk achter.

Allereerst van de ontzettende verwoesting der zonde in het menschelek hart, zoo bij u, als bij uw beste vrienden.

Maar juist daarom laat Paulus' klacht u ook nog een anderen indruk achter.

Een indruk van de macht, ja, de almacht der genade.

Wie de schrikkelijke verwoesting der zonde niet kent, die heeft van de genade maar o, zoo kleine gedachte. Dien is het, alsof het niets kostte, om de zelfzucht van een menschenkind te verkeeren in toewijding en verloochening.

Maar als ge voor die macht der zonde gebedeld en gesidderd hebt, en ge vindt dan en toen en nu nog zoo menigen Timotheüs, al is het er ook maar één in uw omgeving, dan aanbidt ge die wonderde genade, die zoo den distel in een mirteboom omzette.

En het is u een eeuwige teken.

Een teken, dat u niet weersproken kan worden; ook niet door de grievendste teleurstelling van uw hart.

KUYPER.

Amsterdam, 13 Januari.

Wat deze week te Hardenberg voorviel, kenteekent tegelijk onzen kerkelijken en burgerlijken toestand.

De kerkeraad van Hardenberg neemt onder leiding van den predikant Dr. Schot het besluit, om de kerkenordening van 1619 weer voor de kerk dier plaats van kracht te verklaren, en de kerkvoogdij valt dit besluit bij.

Heel de kerk met haar bestuur en kerkvoogdij staat dus als één man tegen de synode, en keert tot de oude en welbeproevede paden der vaders terug.

Hier althans zou men denken, zal het nu rustig en kalm blijven; hoogstens na verloop van dagen een rustig proces.

Doch wat geschiedt?

Met behulp van een der wethouders erlangt een lid der gemeente, nog wel de Med. Doctor, toegang tot den toren, van welken toren men zich als echte inbrekers met een touw nederlaat in het kerkgebouw.

In dit gebouw ingedrongen, nemen zij dit geheel wederrechtelijk in bezit, en weigeren aan de wettige kerkvoogden den toegang.

De burgemeester, hierover ondervraagd, zegt, dat hij er zich niet in mengt, ook al weet hij, dat heeren kerkvoogden feitelijk bezitters waren. *Hij had zijn instructie.*

En zoo is het geschied, dat twee ganschelijk onbevoegde personen door list en geweld een gebouw overrompelen, en dat de wettige bezitters en beheerschers voor de gesloten deur mogen staan en het aanzien.

Zoo triomfeeren list en onrecht.

En de overheid laat het begaan, ja, werkt het door haar oogluiken in de hand. Toch klagen we niet.

Een martelaar zei eens, toen men hem vroeg, of hij niet naar vrouw en kinderen terug verlangde, liever dan in het vuur te gaan: „Neen, liever met de waarheid in het vuur, dan zonder de waarheid bij eigen vrouw en kinderen!“

Dat was heldentaal.

De taal der geloovigen van alle eeuw!

Van meer dan één kant vraagt men ons, of ons oordeel over den Kerstboom toch niet te streng is geweest.

Ongetwijfeld was het dit, voorsoveel in ons oordeel waardeering mocht ontbreken hebben van veler goede bedoeling.

Te streng, voorzover er miskenning in mocht hebben doorgesstraald van veel kostelijken zegen, dien de Heere ook door dit instrument geschonken had. Te streng zonder tegenspraak, bijaldien ons oordeel niet enkel het overnemen van den Kerstboom in Gereformeerde kringen, maar zonder onderscheid ook het aloude gebruik van den Kerstboom in andere kringen gold.

Bedoelt men daarentegen, of ons oordeel niet al te streng tegen het gebruik onder ons, en afgezien van intentie en mogelijke vrucht inging, dan kunnen we slechts betreuren, dat ons woord vaak te zwak en te machteloos is, om zich te stellen tegen zoo velerlei onnatuurlijke indringel, als onder ons niet thuishoort.

Wie weet, wat de Kerstboom is, van waar zijn oorsprong, wat zijn betekenis, en wat het gebruik is, waartoe hij, niet bij uitzondering, maar als regel in de landen waar hij inheemsch is, geleid heeft, ertoe zich jaar bij jaar aan den steeds onheiliger, aan alle geloof gespenden, geheel wereldschen toon, die onder, bij en over den Kerstboom wordt aangeslagen.

Oorspronkelijk danken Duitschland en Engeland den Kerstboom aan de begrijpelijke, maar nooit goed te keuren methode, om heidensche, algodische gewoonten Christelijk te tinten en op Christelijk erf over te planten. Maar gelijk steeds, zoo is ook bij den Kerstboom het heidensche naturelement weer machtig geworden over het Christelijk vernis, en metterdaad doet in verreweg de meeste gezinnen, waar thans de Kerstboom nog tiert, de naam van het Kindeke van Bethlehem slechts dienst, om wereldsche en onghelukkigte vreugde te dekken.

Wat men ook bij het nu pas gevierde Kerstfeest in bijna heel de Duitse, Franse, Belgische en Engelsche pers (de Methodistische uitgezonderd) hierover te lezen kreeg, bevestigt dit niet slechts ten volle, maar toont zelfs, dat het kwaad van jaar tot jaar verergert.

Zelfs in geheel ongelooft kringen, waar men de Kerstdagen in spottend en jool doorbrengt, is de Kerstboom inheemsch geworden.

De ijdelheid, de zucht naar pret, de begeerlijkheid naar allerlei geschenken heeft er zich van meester gemaakt, en terwijl het lied voor Jezus, dat om den Kerstboom er tijds weerklonk, al flauwer en onherkenbaarder wordt, vermeerderd de wereldsche praal, is de ongewijde muziek er bij aan het woord gekomen, en wordt nu reeds niet zelden om den Kerstboom een wals of polka

uitgevoerd, en heel het Kindeke van Bethlehem vergeten in den dans.

En nu weten we uitnemend wel, dat dit in onze ernstiger kringen, God zij lof, nog anders is; en dat bij menigen Kerstboom ten onzent metterdaad alleen het Kindeke van Bethlehem heeft getriumfeerd, en alle ijdelheid buiten was gesloten.

Maar dit heit onze bedenking niet op.

Immers, wie eenmaal den Kerstboom overneemt, heeft hem niet in zijn macht.

Die sloeg eenmaal den weg in, om terug te keeren tot het onderwijs door beelden en teekenen, in steef van door het Woord. Die ging er eenmaal toe over, om door wat de zinnen prikkelt op de ziel te werken. Die deed mede om door allerlei cadeautjes voor Jezus te willen winnen. Die ging terug in de natuur, om op te leiden in den geest.

En dit nu achten we niet, dat aanbevelingswaardig is. Men wordt dan zijns ondanks meegevoerd door een macht, waar men geen meester over is. Men komt verder dan men wil.

Dat er ook een tijd moet zijn, om elkaar eens cadeautjes of verrassingen te zenden, betwisten we niet. Vooral onze winkels en magazijnen kunnen dat wel velen. Maar dat blijve dan op burgerlijk terrein. Daarvoor neme men gelijk in andere landen, het Nieuwjaar, den 1sten April, of gelijk ten onzent den St-Nicolaasavond.

Maar de kribbe van Bethlehem is er te heilig voor. De poëzie van Elfrats velden voor dien met linten en lichtjes versierden spar te hoog.

Misschien mede ingevolge onzen wens heeft de Nederl. Evang. Protestantische Vereniging een kort woord ten beste gegeven, in replek op wat de heer K. T. Baron van Lynden in *De Booschapper* tegen haar schreef, en ook in ons blad van 18 December weder overgenomen.

Men bewees ons de beleefdheid, ook ons hiervan een afdruk toe te zenden; blijkbaar met het doel, om te vernemen, of deze replek onze bedenking opheft.

Tot ons leedwezen deed ze dit niet. Veelre dunkt deze replek ons zó ongemeen zwak en gezocht, dat ze het protest van Baron van Lynden nog versterkt.

Eerst biedt het bestuur een soort polemiek tegen Baron van Lynden tegenstelling tusschen het „Gereformeerde“ en „Irenische“.

Immers, de beschuldiging luidt, dat de belijdenis naar Gereformeerde grondslag zorgvuldig gewerd wordt, omdat van de belijdenis der Evangelische Alliantie was afgeweken; maar nu is het toch inderdaad te veel van goedgeleide lezers vergen, aan die belijdenis een speciaal Gereformerd karakter toe te kennen. Zij kwam in Engeland tot stand onder medewerking van geloovigen van zeer uiteenlopende meeningen: Calvinisten zowel als Arminianen, Baptisten, Anglicanen, Presbyteriënen en allerlei Independenten; en onder de oprichters in Nederland behoorden Ds. De Liefde, die toch evenmin Gereformerd was als de latere bestuurder Ds. Schuurman.

Mag niet in ernst gevraagd, of de heeren bestuurders, ook al achten we de uitdrukking van Baron van Lynden niet volledig, toch zichzelf niet beter geerd hadden, door zich aan het genot van deze polemiek te openen?

Immers, de tegenstelling die Baron van Lynden bedoelde was, dat de Evangelische Alliantie en zoo ook de Nederl. Evang. Protestantische Vereniging, wel terdede een confessionneelen grondslag koos, door uit de groote Confessie der Hervorming de door allen eenparig beleden waarheden over te nemen, — terwijl hetgeen nu werd voorgesteld en aangenomen een opzettelijke negatie van het confessionneele standpunt was, en een zich verschuilen achter een reeks termen, overgenomen uit de Heilige Schrift.

Staat het nu vast, dat ons belijden juist daarin bestaat, dat wij er rond en onbewimpeld voor uitkomen, in welk een zin wij het woord der Schrift *opvatten*, dan doorziet elk deskundige, hoe het bezigen van een Schriftwoord in plaats van een belijdenis te geven, een ongeoorloofd en onhoudbaar bedrijf is.

Dit bezwaar wordt dan ook allerminst opgeheven door wat er dan volgt:

In den eenparig aangenomen grondslag erkent de heer Van Lynden uitnemend woorden uit de Heilige Schrift, maar die verkeerd kunnen worden gepoloid en uitgelegd; maar kan dit niet gezegd worden van elke belijdenis, en heeft de heer Van Lynden, gedurende zijn 23 jaren bestuur onder de vorige statuten, niet tot Evangelisten aangenomen, zoowel die streng Gereformeerde konden genoemd worden, als mannen, welke gezinsins uitsluitend die richting waren toegedaan? Bovendien had de heer Van Lynden kunnen weten, dat niettegenstaande de zeer gewichtige gronden, die voor de wijziging pleitten, deze oorspronkelijk niet bedoeld was; dat aanvankelijk aan de goedkeuring van het Ministerie van Justitie een ontwerp onderworpen werd, waarin de negen artikelen der Evangelische Alliantie letterlijk voorkwamen, en dat de verandering slechts geschied in op de onderhandse aanmerking, dat alles uit de statuten moest verdwijnen, waartoe kon worden opgemaakt, dat de vereniging vóór 1855 bestaan had.

Uit het bovenstaande zal nu toch wel overtuigend blijken, dat de toelag om de Gereformeerde leer te bestrijden, slechts in de verbeelding van den schrijver bestaat.

Ongetwijfeld zijn de schrijvers dezer replek door hun polemiek tegen het min juist gebedeld woord „Gereformerd“ hier schijnbaar sterk. Maar hoe zwak is hun betoog, voor wie niet aan woorden hangt, maar de zaak als zaak op het oog heeft.

De confessionneele grondslag is weggelaten, niet omdat men er iets tegen had, — o, neen — maar omdat de Minister van Justitie wenschte, dat alles uit de statuten verdween, waaruit kon opgemaakt, dat de Vereniging reeds vóór 1855 bestaan had!

Wat dunkt heeren bestuurders zelve van zulk een uitvlucht?

Of waant men de werkelijk diets te maken, dat het overnemen in zijn statuten van negen artikelen, — in 1846 in Engeland werden opgesteld, ooit bewijs kon leveren, dat zulk een vereeniging ten onzent reeds vóór 1855 bestaan had! Alsof niet nu nog, heden in dage, elke vereeniging die pas opstaat en het zoo wil, precies dezelfde artikelen kan overnemen!

Maar bovendien, stelt de Minister van Justitie ware zoo onduidelijk dwaas te werk gegaan, dan nog luden bestuurders het volkomen in hun macht gehad, om voor het confessionneele in de statuten stond een anderen confessionneelen grondslag in plaats te schuiven, bij uit Art. 2 van Christelijk Nationaal Ondw. 1.

En zie, dat men dit niet deed, maar elken confessionneelen grondslag weglief, om er een in een statut nietteggend Schriftwoord voor in plaats te schuiven, dat juist is de grief, die onweersproken blijft.

Dit was wel terdede besta verandering van standpunt en hiertegen kwam Baron van Lynden zeer terecht op.

Want of men nu al zegt: „Wat is er beter dan een Schriftwoord“, dit kan ons geen oogenblik ophouden, ter heeren bestuurders zelve zeer goed weten, hoe alle confessie juist daarin bestaat, niet dat ge de Schrift opzegt, maar zijt, hoe zij de Schrift verstaat.

Dan volgt er in de replek:

En wat nu te zeggen van de doel van het betoog, om iedereen te doen weten, dat de Nederlandse Evangelische protestantische Vereniging heeft opgehouden bestaan of althans niet meer dezelfde is als vroeger? In de overgrote meerderheid van het bestuur is in de laatste jaren geen verandering gekomen; op één na, zijn dezelfde Evangelisten met den zelfden ijver en op geheel dezelfde wijze als vroeger werkzaam, en de eenige, onder een overheerschend Roomsche-Katholiek bevolking, te Bergen op Zoom, woont, heeft volkomen dezelfde werking behouden. Hoe hierned de bewering te rijmen, dat de vereeniging een nieuwe is? Inderdaad is zij veranderd, maar dit is reeds vóór twintig jaren geschied, en het bestuur, waarin toen Jhr. Mr. P. Elout van Soeterwoude zitting had, heeft desheer gezinsins gemeend, de leden hierover te moeten raadplegen, hetgeen toenmaals, wegens het gebrekkige der statuten, evenmin als op het oogenblik tot een wettig besluit zoude hebben kunnen leiden.

Hier maken de heeren bestuurders zich aan een onverklaarbare begripsverandering schuldig.

Ze zeggen toch in de tweede alinea, dat ze op aandrang van den Minister van Justitie de statuten zó hebben gereedgemaakt, dat uit niets viel op te maken, *„dat de vereeniging vroeger reeds bestaan had.“*

En als nu Baron van Lynden hierop van neemt en zegt: „We weten dan nu die dat het eigenlijk een nieuwe Vereeniging is“, dan keeren de heeren opeens het hoofd om, en zeggen: „Neen, we zijn nog steeds dezelfde van vroeger!“

Dit gaat toch niet.

En als de heeren voortu willen staude houden, dat ze ook bij verandering van standpunt en grondslag toch daarom dezelfde bleven, omdat de bestuurders en de evangelisten dezelfde zijn als weder, dan springt ook van dat argument de zwakheid in het oog.

Men weet toch, dat het bestuur in zijn meerderheid vroeger confessionneel was en nu in zijn meerderheid Ethisch is. En natuurlijk, alleen op die meerderheid komt het aan. Het confessionneele element, dat er nog in is, sterft er uit weg en wordt niet weer aangevuld.

En wat de evangelisten aangaat, we weten uitnemend wel, dat niemand e aan denkt, om in dienst zijnde evangelisten af te zetten, maar er is ook een uitvallei en wegsterven, en bij aanvulling van de leemte komt het verschil dan uit.

Wat dunkt heeren bestuurders zelve van zulk een uitvlucht?

Of waant men de werkelijk diets te maken, dat het overnemen in zijn statuten van negen artikelen, — in 1846 in Engeland werden opgesteld, ooit bewijs kon leveren, dat zulk een vereeniging ten onzent reeds vóór 1855 bestaan had! Alsof niet nu nog, heden in dage, elke vereeniging die pas opstaat en het zoo wil, precies dezelfde artikelen kan overnemen!

Maar bovendien, stelt de Minister van Justitie ware zoo onduidelijk dwaas te werk gegaan, dan nog luden bestuurders het volkomen in hun macht gehad, om voor het confessionneele in de statuten stond een anderen confessionneelen grondslag in plaats te schuiven, bij uit Art. 2 van Christelijk Nationaal Ondw. 1.

En zie, dat men dit niet deed, maar elken confessionneelen grondslag weglief, om er een in een statut nietteggend Schriftwoord voor in plaats te schuiven, dat juist is de grief, die onweersproken blijft.

Dit was wel terdede besta verandering van standpunt en hiertegen kwam Baron van Lynden zeer terecht op.

Want of men nu al zegt: „Wat is er beter dan een Schriftwoord“, dit kan ons geen oogenblik ophouden, ter heeren bestuurders zelve zeer goed weten, hoe alle confessie juist daarin bestaat, niet dat ge de Schrift opzegt, maar zijt, hoe zij de Schrift verstaat.

Dan volgt er in de replek:

En wat nu te zeggen van de doel van het betoog, om iedereen te doen weten, dat de Nederlandse Evangelische protestantische Vereniging heeft opgehouden bestaan of althans niet meer dezelfde is als vroeger? In de overgrote meerderheid van het bestuur is in de laatste jaren geen verandering gekomen; op één na, zijn dezelfde Evangelisten met den zelfden ijver en op geheel dezelfde wijze als vroeger werkzaam, en de eenige, onder een overheerschend Roomsche-Katholiek bevolking, te Bergen op Zoom, woont, heeft volkomen dezelfde werking behouden. Hoe hierned de bewering te rijmen, dat de vereeniging een nieuwe is? Inderdaad is zij veranderd, maar dit is reeds vóór twintig jaren geschied, en het bestuur, waarin toen Jhr. Mr. P. Elout van Soeterwoude zitting had, heeft desheer gezinsins gemeend, de leden hierover te moeten raadplegen, hetgeen toenmaals, wegens het gebrekkige der statuten, evenmin als op het oogenblik tot een wettig besluit zoude hebben kunnen leiden.

Hier maken de heeren bestuurders zich aan een onverklaarbare begripsverandering schuldig.

Ze zeggen toch in de tweede alinea, dat ze op aandrang van den Minister van Justitie de statuten zó hebben gereedgemaakt, dat uit niets viel op te maken, *„dat de vereeniging vroeger reeds bestaan had.“*

En als nu Baron van Lynden hierop van neemt en zegt: „We weten dan nu die dat het eigenlijk een nieuwe Vereeniging is“, dan keeren de heeren opeens het hoofd om, en zeggen: „Neen, we zijn nog steeds dezelfde van vroeger!“

Dit gaat toch niet.

En als de heeren voortu willen staude houden, dat ze ook bij verandering van standpunt en grondslag toch daarom dezelfde bleven, omdat de bestuurders en de evangelisten dezelfde zijn als weder, dan springt ook van dat argument de zwakheid in het oog.

Men weet toch, dat het bestuur in zijn meerderheid vroeger confessionneel was en nu in zijn meerderheid Ethisch is. En natuurlijk, alleen op die meerderheid komt het aan. Het confessionneele element, dat er nog in is, sterft er uit weg en wordt niet weer aangevuld.

En wat de evangelisten aangaat, we weten uitnemend wel, dat niemand e aan denkt, om in dienst zijnde evangelisten af te zetten, maar er is ook een uitvallei en wegsterven, en bij aanvulling van de leemte komt het verschil dan uit.

Vergeet toch niet: De geest van een corporatie wordt altoos beheerscht, niet door de tijdelijke personen, maar door de organisatie en het statuut.

Ten slotte merken we nog op, dat het bestuur de vrij sterke klacht van Baron van Lynden onweersproken laat: 1°, dat deze metamorfose van de vereeniging tot stand is gekomen, zonder voorafgaande kennisgeving; 2°, na welgering om uitsstel van deliberatie te verlenen; 3°, in weerwil van het protest van de oudste getuigen; en 4°, nadat de heer Elout van Soeterwoude zich gedwongen had gezien, een aldus geleide vergadering te verlaten.

Een gunstigen indruk laat deze replek dus allerminst achter.

En al nemen we gaarne aan, dat geen der heeren bestuurders te dezen anders dan te goeder trouw heeft gehandeld, zoo blijft het nochtans onze overtuiging, dat de Nederl. Evang. Protestantische Vereniging metterdaad den confessionneelen grondslag verlaten heeft en op Ethisch terrein is overgetreden. Een overgang, waarvan men aanvankelijk weinig bespeuren zal, maar die na niet zoo langen tijd op een geheel verflauwen en verbleeken der vereeniging, we proteïeren er bij, op haar sterven zal uitloopen.

In *De Bazuin* richt Ds. Littooy van Middeburg een vraag tot ons blad, waarop we ons huzen, hem van antwoord te dienen.

Zijn vraag is deze, of geëxcommuniceerden niet toch gedoopt blijven, en of hier niet uit volgt, dat de kring van de zichtbare kerk en de kring der gedoopten niet geheel saamvallen.

Hij zegt er van:

„Hoeveel“, vraagt hij, „strekt de gemeente Christ?“ en uw antwoord daarop luidt:

„Uitwendig over alle gedoopten!“

Houd mij ten goede, als ik u zeg, naar het mij voorkomt, is dit zoo niet. Zijn doop toch

kan men, meen ik, niet verliezen, maar zijn lidmaatschap wel. Men kan een gedoopt persoon en desalniettemin geen lid der gemeente Christ zijn.

Immers, als iemand afgesneden is, is hij geen lid meer; maar wel een gedoopt persoon.

En het is daarom, dat men zoo iemand bij wederopneming immers niet bij vernieuwing doopt? Tenminste, uit het formulier der wederopneming blijkt veelter het tegendeel.

Welnu, doet men dat niet, maar blijft men hem als reeds gedoopte erkennen, dan gaat het ook niet op, om op de vraag „Hoeveel strekt de gemeente Christ?“ te antwoorden: „Uitwendig over alle gedoopten.“

De Schrift toch zegt, dat de afgesneden gedoopten, in plaats van leden der gemeente, ons als heidenen en tollenaars geworden zijn.

En Augustinus zegt, en met hem Calvin, (Instituut fol. 303), „dat zij, die buiten stonden en er wederom opgenomen werden, niet en behoeven wederom op een nieuw gedoopt te worden: maar dat d' opgeleging der handen ghemoghsaem is.“

En daar deze dingen alzo zijn, volgt ook uit het niet overdoopen van Ds. Littooy's gezinsins, wat zij voor hem als volgen laat, dat hij namelijk nu ook moet erkennen, dat alle gedoopten leden der gemeente Christ zijn.

Bij mij bestaat er een groot onderscheid tusschen gedoopten en doopdoelen.

Naar ik meen, zijn er veel meer gedoopten, dan doopdoelen, dan leden der gemeente Christ.

Tegen deze opmerking hebben we niets in te brengen, al vatten we ter wereld niet, wat Ds. Littooy er mee betogen wil.

Als ik toch zeg: „Tot de Nederlandse burgers worden gerekend al diegenen te behooren, die uit Nederlandsche ouders geboren zijn“, wat bewijst men dan tegen mij, zoo men beweert en terecht beweert: „Als een geboren Nederlander in Amerika genaturaliseerd wordt, houdt hij op, Nederlandsche burger te zijn, en is dus afgesneden van ons burgerschap, hoewel hij toch uit Nederlandsche ouders geboren was?“

Natuurlijk heeft niemand ter wereld hier de allerminste bedenking tegen, en zal men antwoorden: „Wilt ge ook op het verlies van dit recht letten, uitnemend, dan wordt de definitie deze: Tot de Nederlandsche burgers behooren al diegenen, die uit Nederlandsche ouders geboren zijn, voorzover ze dit recht niet op wettig geconstateerde wijze verloren hebben.“

Toegepast op de kerk wordt het dan: Tot de „sienlijke“ kerk op aarde behooren alle gedoopten, voorzover zij hun aanhoorigheid tot de „sienlijke“ kerk niet op wettig geconstateerde wijze verloren hebben.

Dit brengt ons dus geen stap verder in het onderhavige geschil.

Met Ds. Littooy toch zijn wij het van harte eens, dat de ambtsdragers, in college vergaderd, den plicht hebben, om de gedoopte personen te vermanen, op te wekken tot belijdenis, van hun dwalingen al te houden, en bij volharding in het kwaad en gebleken hardnekkig ongelooft of onverzettelijke ketterij in leer en leven, hen van de gemeente, d. i. van de georganiseerde „sienlijke“ kerk af te snijden.

En ons verschil van inzicht loopt niet over degenen die wel, maar juist over hen die niet door kerkelijke tucht behandeld zijn.

Een gedoopte, die niet door den ban van de „sienlijke“ kerk is afgesneden, zeggen wij, dat als zoodanig tot de „sienlijke“ kerk moet gerekend worden, terwijl Ds. Littooy oordeelt, dat er zijn kunnen, die, zonder door den ban te zijn afgesneden, zichzelf feitelijk van hun aanhoorigheid tot de „sienlijke“ kerk hebben berooid.

Ter beoordeeling van dit punt nu be-roepen zij, die het gevoelen van Ds. Littooy zijn toegedaan, zich, begrijpelijker wijze, op de uitspraken van eenige godgeleerden, die overigens van goeden naam zijn en metterdaad hun gevoelen eenigzins steunen.

Wij onzerzijds beroepen ons daarentegen op het eenparig oordeel onzer oudste hervormers, godgeleerden en synoden, en op de algemeene kerkelijke practijk.

Dit nu dunkt ons sterker.